

6. Ян Вэй Фен Участие специалиста в осмотре места происшествия. *Известия Тульского государственного университета. Экономические и юридические науки*. Тула, 2013. С. 2-4.

Жданюк Карина Геннадіївна,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ
Науковий керівник:
Шевченко Т.В.
старший викладач
кафедри кримінально-правових
дисциплін,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Організована злочинність в Україні існує з часів незалежності. За останні роки дієві заходи протидії організованим злочинностям суттєво знизили кількість вчинених кримінальних правопорушень злочинними організаціями та організованими групами. Однак, незважаючи на зниження рівня, для злочинності характерна мінливість та трансформація в інші види злочинності. За офіційними даними Генеральної прокуратури України за 2016 рік всього викрито 136 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 133, злочинних організацій – 3. За 2017 рік в Україні виявлено – всього 210 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 205, злочинних організацій – 5. За 2018 рік в Україні виявлено – всього 288 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 276, злочинних організацій – 12. За 2019 рік в Україні виявлено – всього 293 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 277, злочинних організацій – 16 [1]. Тож, за останні чотири роки, ми можемо побачити негативну динаміку стану організованої злочинності, яка має тенденцію до щорічного збільшення. Якісна характеристика організованої злочинності як структурна частина загальної кількості злочинності складає взагалі невелику частку.

Аналіз вчинюваних злочинів у складі ОГ та ЗО показав, що на сьогодні організована злочинність пристосувалась до сучасного світу та трансформувалась. Можемо побачити зниження рівня агресивно-корисливої злочинності – ст. ст. 186, 187, 189 КК. Найбільшу частку склали злочини з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, до них відноситься: контрабанда наркотичних засобів (ст. 305 КК), використання коштів здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин (ст. 36 КК), незаконний збут наркотичних

засобів та психотропних речовин (ст. 307 КК). Поступово збільшується кількість вчинених злочинів проти господарської діяльності (ст. ст. 204, 209, 212 КК) [2].

У кримінальному законі відсутнє визначення організованої злочинності, тому різні науковці тлумачать дане визначення по-своєму. У науковій літературі організовану злочинність розуміють як історично обумовлене, негативне соціальне явище, що являє собою ієрархічну побудовану структуру, яка спирається на створений злочинний капітал і корупцію, що мають на меті забезпечити власне функціонування і задоволення власних потреб через збільшення капіталу, «відмивання» останнього та отримання влади [3].

Варто зазначити, що такому небезпечному спрямуванню організованої злочинності притаманні прискорені темпи зростання та поширеності у різних сферах суспільного, політичного, економічного життя держави.

Розуміння організованої злочинності є меншим, ніж, наприклад, економічної, тому потребує тлумачення. Основою виділення організованої злочинності із загальної протиправної поведінки є характер і ступінь організованої взаємодії декількох злочинців між собою при здійсненні своєї протиправної діяльності [4, с. 9-10].

За даними експертів "Всесвітнього економічного форуму", Україна посіла 113-тє місце зі 137-ми держав у рейтингу рівня впливу організованої злочинності на бізнес. Утім, ще гірші позиції - у Болгарії та Італії. Сальвадор має найвищий бал - 1,5. До порівняння, бал Фінляндії – 6,8. Статистичні дані вражають тому, що розповсюдження явища організованої злочинності тягне за собою зростання проявів корупції. Можемо сказати, що в Україні склалася катастрофічна ситуація, яка буде заглиблюватися з кожним роком, якщо вчасно не вжити заходів.

Для того, щоб успішно боротися з проявами організованої злочинності, вкрай необхідно вивчати досвід зарубіжних країн, які успішно змогли знизити прояви даного явища на національному рівні, наприклад, Фінляндія.

Аналіз міжнародного досвіду боротьби зі злочинністю свідчить, що за сучасних умов кримінальні протиправні прояви створюють реальну загрозу демократичному розвитку та національній безпеці більшості країн світу. Кримінальні елементи, маючи тісні міжрегіональні та міжнародні зв'язки, все частіше спрямовують свої зусилля на встановлення контролю над найбільш прибутковими сферами економічних відносин [5, с. 132].

Відсутність єдиної національної концепції протидії кримінальним правопорушенням, неузгодженість загальнодержавних, регіональних, галузевих державних цільових програм соціальної профілактики за відповідними напрямками не сприяє запобіганню злочинності в країні. Таке становище не відповідає проголошеним конституційним положенням про соціальну, демократичну та правову державу, оскільки ситуація, що склалася, не враховує реалій сучасності, адже боротьба зі злочинністю давно перетворилася на глобальну світову проблему, яка набула не лише національного, а й міжнародного, транснаціонального характеру [6].

У зв'язку з тим, що протидії організованій злочинності у розвинутих країнах світу надається важливе значення, виникає необхідність впровадження їх

позитивного досвіду і в Україні. Так, для США характерні позитивні напрацювання боротьби зі злочинністю в загальнонаціональному плануванні.

Значним досягненням системи профілактики злочинів розвинутих іноземних країн слід визнати її ґрунтовне правове забезпечення. Урядові програми містять визначення напрямів соціологічних досліджень, розробку їх методик, підготовку персоналу, фінансування, організацію і реалізацію превентивних заходів з акцентом на ранню профілактику.

Програми часто передбачають систему заходів спеціально-кримінологічної превенції, які належать до сфери кримінального, процесуального і пенітенціарного права. Характерною рисою у боротьбі зі злочинністю у США в останні десятиліття є прагнення до централізованого планування і координації даної сфери діяльності, створення для цього спеціальних органів і наділення їх досить широкими повноваженнями [7].

У багатьох країнах світу створено аналогічні органи, які систематично аналізують стан справ у сфері запобігання злочинності й дають належні рекомендації урядовим структурам для прийняття відповідних рішень. Наприклад, у США в рамках Національної ради створено профілактичні служби, що поєднують понад 100 громадських і державних організацій [8].

Структура американської поліції залишається локалізованою, децентралізованою й фрагментарною. Однак, між усіма цими відділеннями існує постійна взаємодія на всіх рівнях, що дозволяє рівномірно в залежності від кількості населення і криміногенної ситуації корегувати чисельність поліцейських на місцях [9, с. 45].

Крім поліції, боротьбу з організованою злочинністю у США за відповідними напрямками діяльності здійснюють Міністерство внутрішньої безпеки, Міністерство юстиції, Міністерство оборони та Міністерство поштового зв'язку [10, с. 73].

Таким чином, протидія організованій злочинності, в широкому розумінні, не можливо лише вирішення проблем боротьби з організованою злочинністю неможливе без широкого аналізу теорії цього питання. Особливу увагу слід приділити детермінанти прояву організованої злочинності. Варто також згадати про такий факт: наразі організована злочинність стає економічною злочинністю, тобто спрямовується на конкретні економічні блага (кошти, цінні папери та ін.). Варто зазначити, що поняття організованої злочинності досі залишається джерелом суперечок між науковцями у кримінологічній літературі, так як у законодавстві не зазначено чіткого визначення даного явища.

Бібліографічні посилання

1. Офіційні статистичні данні за 2016-2019 роки. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за 2016, 2017, 2018, 2019 років. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112661&libid=100820 (дата звернення: 11.11.2020).

2. Шалгунова С.А., Шевченко Т.В. Кримінологічна характеристика: кількісні та якісні показники організованої злочинності. Колективна монографія. Ріга. Латвія. 2020. С. 261-282.

3. Марисюк К. Б., Черепушак В. В. До питання про поняття «організована злочинність». Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2019. С. 98-101.
4. Байлиев К. А. Некоторые особенности противодействия организованной преступности. Збірник тез-доповідей Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Х., 2015. С. 9-13.
5. Клочко А.М. Досвід зарубіжних країн у сфері боротьби зі злочинністю. Європейські перспективи. Київ, 2012. № 3. Ч.2. С. 132-135.
6. Вербенський М. Г. Транснаціональна злочинність : Монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2009. 356 с.
7. Князев В. В. Преступность за рубежом : Пособие. Под общей ред. канд. юрид. наук Н. И. Сазоновой. М. 2004. 102 с.
8. Шалягин Д. Д. Полиция США – Организационные и правовые основы деятельности : дис. канд. юридич. наук : М., 1998. 175 с.
9. Волинець В. В. Система боротьби з організованою злочинністю у США (досвід організації та функціонування). Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2014. № 1. С. 72-74.
10. Мехед Н. Україна - серед держав з найбільшим впливом оргзлочинності на бізнес, 2017. (Назва з екрану). URL: <https://p.dw.com/p/2oJWi> (Дата звернення: 13.11.2020)

Іванчук Олександра Сергіївна

курсант 3-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів стратегічних розслідувань

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія Валеріївна Павлова

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри криміналістики на та домедичної підготовки,

підполковник поліції

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ
ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Криміналістична характеристика злочину як наукова категорія криміналістики має велике значення для успішного вирішення теоретичних і практичних завдань методик розслідування окремих видів злочинів, у тому числі економічної спрямованості. Вона інформаційно наповнює коло конкретних